

(to) Pravé

V češtině (i slovenštině) je stále živé to, co má nejspíš velmi dávné kořeny, totiž že to, co „býti má“, je charakterizováno jako „to pravé“. Odtud je odvozena celá řada jmen, znamenajících to, co je pro lidský život zároveň tím základně důležitým a zároveň „tím pravým“, zejména spravedlnost, právo, správnost, dbalost pravidel – a v neposlední řadě také pravda. (Těch slov je mnoho a nemělo by smysl je všechna vypočítávat.) Není bez významu, že všechny tyto skutečnosti, které „nejsou“ žádnou daností, ale „mají být“ tím rozhodujícím, oč se člověk má opírat (nikoliv jen o berle „daností“) a nač se má orientovat (ne jen na dohledný a „reálně“ dosažitelný zisk, zvláště když beze zřetele k tomu „pravému“ nelze dost dobře posoudit, co je zisk a co ztráta), jsou jazykově spojovány se slovesem, které poukazuje na bytostný význam jazyka (a my bychom ještě rádi doplnili: i význam řeči, kterou od jazyka důsledně odlišujeme): totiž se slovesem „praviti“, což znamená říkati na základě bytostného, i když vždy riskantního vztahu k „tomu pravému“.

(Praha, 951217-2.)